

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročilna znaša:

Obe izdanji na leto gl. 21—
Za samo večerno izdanje 12—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročilne se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 2 nvč., ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., v Trstu po 1 nvč. več.

Oglaš

se računajo po vrstah v petilo. Za večkratno naročilo s primeroma popustom. Poslana, osmrtnice in javne zalvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Ljubljana 26. Na današnji občinski dopolnilni volitvi v II. volilnem razredu so zmagali kandidati narodne napredne stranke.

Budimpešta V zbornici poslancev je ministerski predsednik pl. Szell odgovoril na interpelacijo poslanca Majora glede kitajskega vprašanja in je rekel, da ga je vprašal poslanec Major, da-li mu je znano, da hoče avstro-ogerska monarhija najeti neko pristanišče na Kitajskem, ali da ga je že najela. Ministerski predsednik je rekel nadalje, da se minister za zunanje stvari tokrat ne bavi s to namero in da se sedaj še ne nameruje najeti rečeno pristanišče. Ministerski predsednik je rekel nadalje, da dandanes, ko si vsaka država dela prekmorske zveze, mora tudi ogerska trgovina stremeti po tem, da si zavaruje obstoječa trgovišča in si dobi tudi novih. Država sama ne more v tej stvari storiti ničesar, zapričeti mora trgovstvo samo. Zbornica in interpelant sta odgovor vzela na znanje.

Poslanec Polony je interpeloval radi hrvatskega shoda na Trstati, na katerem se je pobratila hrvatska stranka prava z avstrijskimi Slovenci. Ministerski predsednik je izjavil, da on ne vidi tukaj nobene prevelike nevarnosti. Revizija zborovalnega prava, katero je odredil ban, je opravičena, ker obdrževanje takih shodov ni dovoljeno. Odgovor se je vzel na znanje.

Odgovarja na interpelacijo poslanca Pichlerja glede dogodka med Luegerjem in Rumuni je naglašal ministerski predsednik, da ni res, da bi Rumuni s posredovanjem dunajskega župana bili poslali pozdravno brzobjavko na Njeg. Velič.

P O D L I S T E K.

Privilegij.

Spisal Poluks.

Bil je čuden človek, rekali so ljudje. Še ko je pasel jedino suho kravo svojega očima na vaški paši, gledal je nekamo zamišljeno in resno v svet. In čital je, jojmine čital vsak kosec papirja, ki ga je mogel dobiti v roke že tedaj, ko je še s abecednikom v roki posedal po ozkih črvivih klopek vaške šole. In potem je bilo vedno slabje.

Kadar je dobil kak krajear, če je šel k temu ali onemu za poganjača ali če je poštarju nacepil drv, vse je precej zatratil in potrošil na takov poseben način, da se je ljudem hočeš nočeš moralo zdeti čudno in tuje.

Kaj mislite, drugi taki paglavci od 14—16. let so si kupili orgljece, žepne nožiče, kako imenitno zakrivljeno pero za klobuk ali tobaka in cigaret, če so le imeli kak bor v žepu, ta Lovrinov Miha pa si je kupoval knjige, peres in papirja.

Bogme z 16. leti je bil naročen že na časopis prav kakor kakov učitelj ali župnik in vendar ni bil prav nič družega, nego Lovrinovega Jerneja žene ubogi sin.

I no, očim in mati in tudi drugi ljudje so se pošteno trudili, da bi mu zbili take nepotrebne bedarije iz glave, ali prav do sile nič ni pomagalo, naj ga je mati še tako opitala s postopačem in lenobo in naj ga je hudi očim še tako zelo nagarbal

cesarja. Mogoče, da se je kaj tacega nameravalo, toda izvršilo se ni.

Ministerski predsednik je rekel, da se on ne boji Luegerja, ne kakor zasebnik in ne kakor ogerski ministerski predsednik. Ogerski parlament stoji mnogo previsoko, kakor da bi moral reagovati na prazne grožnje Luegerjeve. Tudi ta odgovor se je vzel na znanje.

Rim 26. V komori je poslanec Randaccio vprašal ministra za mornarico, da-li je res, da nameruje kupiti neko ladijo križarko, ki je bila zgrajena za Kitajsko. Minister za mornarico je potrdil to vprašanje, ker je italijanskih ladij premalo.

Po sestanku slov.-hrvatskih poslancev Primorja.

Kadar-koli smo zabeležili kakov važen dogodek v našem javnem življenju, prva skrb nam je, da vzamemo v roke glasila nasprotnikov. Kajti izjave nasprotnikov o dotičnem dogodku nam je precej zanesljivo merilo in nam daje opore za sodbo, da-li naj dotični dogodek zapišemo v svoje knjige med activa ali med passiva, med dobiček ali med zgubo. Seveda treba čitati s kriterijem, razsodno. Dobro treba razločiti med tem, kar je tiskano črno na belem, in med tem, kar nasprotnik prikrija v kupu ali psovku, ali lepih fraz.

Tako smo se jako zanimali za to, kaj poreko nasprotniki o sestanku naših deželnih poslancev od minolega četrta. Prvo delo nam je bilo, da smo vzeli v roke «Piccolo» od naslednjega dne. «Piccolo» sicer ni resen list, ali glasilo je večine nasprotnega tabora. «Indipendente» je sicer veliko

s kakim krepeljeem čez pleča. On je čital in čital in jedenkrat ga je Nana, vaška potovka, neko nedeljo popoldne, celo videla, kako je na vaški gmajni na trebuhu leže pisal na deski po papirju, kakor bi bil kak notarjev pisar in ne takorekoč delavec vse vasí.

No, len prav za prav ni bil, to je že res. Kosil je prav tako hitro, kakor drugi in mlatil prav prav tako močno, kakor kateri njegovih tovarišev, ki so navlaš še bolj hiteli, kadar je bil on med njimi, da malo ujeze učenega Lovrinovega Miho.

Vse bi bilo res, samo da ni imel svojih nemunih učenih muh in da ni gledal tako prebito pametno krog sebe. Včasih je poskušal še celo malec poučevati in pripovedovati o svetu in o drugih ljudeh, kakor da bi bil že kdo ve kje in vendar se še svoj živ dan ni ganil iz rojstvene vasí.

Seveda, se je to zdelo vaščanom malec preveč in zato so ga pitali z raznimi priimki, na katere ni mogel biti prav nič ponosen. Očim ga je itak od nekdaj ni mogel trpeti in ko je odrasel njegovim okleščekom, proklinjal ga je, da se je kar bliskalo. Poleg vsega je bil Mihov očim še prav velik pijanec in Miho se res ni dobro godilo. Mnogo psovok, mnogo dela pa malo jesti — to je bil njegov delež in kaj čuda, če si je želel iz tesnih žalostnih razmer, kakor ptič iz kletke.

In res je bilo, kakor da se mu zdaleka smehljaja sreča, kakor da ga vabita svoboda in vseh venkaj v svet v jasno bodočnost. Pred letom je

resneji po vsem načinu urejevanja, po načinu, kakor piše in po tem, o čemer piše. Ali «Indipendente» je enfant terrible nasprotne stranke, je glasilo znanega krdelea mož v taboru progressovcev, ki ne poznajo ozirov in diplomatizovanja, ki ne poznajo zakrivljenih poti preračunjene taktike, marveč mahajo kar naravnost, kamor so hoteli mahnuti. Tu ima besedo vroči temperament, ki kriči zato, da pove — vse, kar misli, in se ne zviija, da bi povedal sicer to isto, ali vendar tako, da ne moreš otipati kar z roko. Hoteli smo reči torej: «Indipendente» ni za diplomate v taboru progressovcev.

Zato je «Piccolo» poklicano glasilo diplomatov tržaške signorie. Malo čudno je sicer, da so gospodje prisiljeni pokladati svoje resne izjave mej tisto mešanico iz kronike škandalov tržaških, da so prisiljeni pisati važne stvari za resne ljudi poleg onih, ki so nameunjene za babe — obojega spola.

Vzeli smo torej radovedno v roko «Piccolo», da bi videli, kako piše o sestanku naših poslancev in o priobčeni izjavi.

Prečitali smo in — zadovoljni smo bili! «Piccolo» ne smeši in ne zasramuje. «Piccolo» ne bagatelizuje. Dobro znamenje. To je simptomatično. To kaže, da smemo sestanek naših poslancev zapisati v izkaz dobička v svoje knjige. «Piccolo» si ne upa trditi, da bi to ne bila krivica, o čemer toži izdana izjava, marveč se trudi dokazati, da ne odgovarja resnici, kar trde naši poslanci. Dobro je — tu smo hoteli imeti svoje nasprotnike.

«Piccolo» si torej ne upa trditi, da bi stanje, kakor je opisujejo naši poslanci, odgovarjalo stališču prava. «Piccolo» si ne upa trditi, da bi stanje, o katerem tožijo primorski Slovani, ne značilo skrajne bede, marveč bi hotel dokazati, da te bede ni.

nekoč skrivaj napisal nekaj o gospodarstvu in ko se mu je posrečilo prvič, je dopisoval v »Domače glasove« prav pridno o raznih stvareh, ki jih je imel priliko doživeti ali opazovati, in zadnji čas se je poskušal tudi na leposlovnem polju. Nabiral je pravljice, pesmi in izreke, kar jih je še živelo v njegovi okolici, zapisaval jednadvice in pristavljaval svoje lastne opazke. In ko se je tiskalo to, kar je on s trudom sestavil ali nabral, rajala mu je sreča v srečo. Delal je, da je kar vse odskakovalo, samega veselja, v prsih pa mu je bilo, kakor kakemu zakletemu kraljiču v pravljicah. Vozil je gnoj in delal najtežja dela, duša pa se mu je svobodno dvigala v drzne višine drznih osnov.

Venkaj pojde v svet in tam si pribori, po čemer mu hlepi sree. Naobrazi se, priučí vsemu, kar mu je neznano in tuje in potem bo delal v smeri, za katero čuti da je nekako vstvarjen, h kateri ga vleče sree z vseni silami. Da, pisal bo prav mnogo in ljudje bodo čitali njegove stvari, on pa bo srečen v spopolnjevanju svoje duše in v ponosni zavesti svojega dela.

Njemu ni bilo do bogastva, do udobnega življenja v lenobi in preobilici vseh slasti, ne, njegov ideal je bil človek z vzornim srecem, bistrim umom in slobodno dušo, človek, kateremu je človeštvo nekaj vzišenega, svetega, katerega plemeniti in povzdiguje popolna ponosna zavest svojega človečanstva. (Pride še.)

Potisnjen je torej v tako pozicijo, da mora zgubiti pravdo, ker taji stvari, ki — so!!

Rekli, da naši poslanci prezirajo dejstva in da le pretvarjajo stvari, prehaja v medias res vseh treh deželni zborov tržaških. Na podlagi dejstev bi hotel zavreči razloge, ki so jih naveli naši poslanci za abstinenco.

Vse to torej ni res, da bi se primorskim Slovanom godila kaka krivica. »Piccolo« se je torej postavil na stališče, na katero se postavlja sleherni obtožene: taji z drznim čelom.

Začenja z deželni zborom goriškim. Slovenci nočejo priti v ta deželni zbor, ker bi hoteli, da bi Italijani pokrivali stroške za slovenske šole. In ker Italijani nočejo storiti tega, pa kriče Slovenci o krivici in abstinenciji.

Nič drugega, prav nič drugega se ni zgodilo na Goriškem?! Komu hoče »Piccolo« pripovedovati to?! Slovenci ne zahtevajo od Italijanov prav čisto nič, ampak zahtevajo le, naj se zasnje deželni šolski zalog, kakor ga imajo vse druge dežele, zahtevajo, naj dežela vrši svojo dolžnost, kakor jo vrše druge dežele! Italijani ne bi pri tem plačevali prav nič za Slovence, marveč bi imele furlanske občine isto dobro od omenjenega zaloga, kakor bi ga imele slovenske. Jedino prebivalstvo mesta goriškega bi moralo plačevati nekaj več. S tem pa bi bila le odpravljena kričeča krivica, da mesto, v katero se steka ves denar z dežele, ne plačuje ni vinarja za šolstvo dežele. In je-li to italijanski denar, ki se steka v Gorici?! To je zopet laž. Saj je vendar notorična istina, da Furlanija ne gravituje v Gorico, marveč ima svoja središča. In že celo, odkar teče červinjanska železnica, je Furlanija uprav odrezana od Gorice in jej je celo Trst bolj pri rokah! Kaj pa je z namakanjem tržiške ravani? Mar ne bodo tudi Slovenci morali plačevati milijonov, ki jih hote metati v vodo. In to, ko se uprav nečuvno postopa proti vipavski železnici in se deželni odbor brani najeti tistih par tisočakov in se niti ne meni za dotični sklep deželnega zbora. In kaksi so dež. uradi v narodnem pogledu vzlic dejstvu, da imajo Slovenci dvetretjinsko večino? O vsem tem molči »Piccolo«. Seveda, če se molči o vsem, potem seveda ni videti nikjer nikake krivice!

V Kopru da bi zopet hoteli Slovenci, da nastopi babilonska zmešnjava, ker hoté govoriti v jeziku, katerega Italijani ne umejo. Tudi v deželni zboru istrskem se ni dogodilo prav čisto nič drugega in slovenski poslanci nimajo prav nobene razloga za abstinenco. Kaj dé to, da italijanska večina jednostavno gazi parlamentarno načelo, kaj dé to, da se postavlja nad osnovne zakone, da ne pripoznava avstrijske ustave, da se zasramujejo poslanci večine, da se pljuje nanje, da jim žvižgajo, da so jih mnogokrat orožniki morali braniti pred dejanskimi napadi, da jih — njih, zastopnike večine prebivalstva — izključujejo iz vseh odsekov, da celo predsednik brije norec iz njih in dela neslane dovtype, da je prava alijanca med italijanskimi poslanci in sodrgo na galeriji, da so se sploh dogajale stvari, ki so menda nemogoče v vsakem drugem parlamentu na svetu in radi katerih je že s prestola doli prišla kazen deželni zboru. . . . Kaj dé to, da avtonomne oblasti ne store prav nič za gospodarsko povzdigo slovenskega dela dežele, da so gospodarski zavodi, vzdrževani od dežele, nepristopni slovenskemu prebivalstvu, da deželni odbor proganja slovenske občine z vsemi možnimi veksacijami, da ovira razvoj naših gospodarskih zadrug, iz kratka, da sistematično tišči ob tla Slovence in Hrvatje. To vse so »Piccolu« take malenkosti, da jednostavno molči o njih in govori le o — babilonu. Ako pa že gospoda laška nikakor nočejo imeti »babilonske zmešnjave«, no dobro, saj se lahko sporazumemo. Samo to bi prosili, naj bodo gospoda logični! Ako že žele en sam razpravni jezik v deželni zboru, dobro, bodi jim! Ali že zdrava pamet, najjednostavnejša pravičnost in logika bi zahtevala, da bodi to jezik — večine prebivalstva! Kaj menite?!

In pa v deželni zboru tržaškem: tu že celo nimajo Slovenci — po zatrdilu »Piccolovem« — nikakega razloga za abstinenco! Da jim uničijo zakonito pridobljene mandate — katerih zakonitosti si ne upajo oporekati niti Italijani sami —, da jim z fizičnim nasiljem zabranjujejo udeleževati se sej, da so izpostavljeni divjaštvu zdvijane gale-

rije, da pljuvajo nanje, da mečejo okvirje nanje, da jih izključujejo iz vseh odsekov — o vsem tem molči »Piccolo«, ker po njegovem menenju ni to zadosten razlog za abstinenco!

Tako — s potajevanjem stvari — bi hotel dokazati »Piccolo«, da je bil sestanek naših poslancev zgolj komedija, ali komedija, ki bi utegnila imeti — tako se boji — žalosten zaključek. Slovani da pričakujejo sedaj kakega čina vlade. Ali kakov bi mogel biti ta čin? To ga vznemirja. Kajti Slovani da so zadobili že toliko od vlade, da ni lahko pogoditi, kje bi jim mogla ugoditi sedaj?!

»Piccolo« taji torej in se — boji. To bi kazalo, da sestanek od minolega ponedeljka ni ostal brez utisa tudi na to stran. To je dobro znamenje. Da vidimo, kakov utis bo imel sklep naših poslancev tam, kamor je bil namenjen v prvi vrsti!! Ali si bo grof Thun hotel mašiti ušesa tudi pred tem pojavom? Ker pa ne bi bilo dobro, da bi hoteli bežati pred dogodki, hočemo počakati nekoliko in potem še le bomo govorili.

Politični pregled.

TRST, 27. aprila 1899.

† **Grof Hohenwart.** Grof Hohenwart je bolehal že dlje časa, tako, da so bili zdravniki pripravljani na najhujše. Vendar nas je včerajšnja vest o njegovi smrti presenetila kolikor toliko, kajti baš včeraj smo čitali v listih, da se počuti relativno dobro in da ni neposrednje nevarnosti. Predvčerajšnjem zvečer je legel v postelj res še precej dobre volje, zjutraj pa so ga našli mrtvega.

Začeni z letom 1871, ko je bil imenovan ministerskim predsednikom, je bilo avstrijsko politično življenje tesno spojeno z imenom grofa Hohenwarta. Predstavivši se parlamentu je označil kakor svojo nalogo: pomirjenje narodov in v ta namen razširjenje deželne avtonomije, oziroma kompetence deželni zborov. Začeti je hotel na Češkem in dne 12. septembra se je v deželni zboru prečital cesarski reskript, s katerim je bilo pripoznano državno pravo češko. Rečeni deželni zbor je imenoval komisijo 30 členov, ki je izdelala tako imenovane fundamentalne člene. Toda sovražniki Slovanov, nemški liberalci in Madjari, so zapričeli tako vojno proti Hohenwartu, da se je vsa akcija ponesrečila. Njegovo Veličanstvo je pritrdilo načrtu, kakor ga je izdelal grof Beust nesrečnega spomina v odgovor deželni zboru češkemu, a grof Hohenwart ni hotel kontrasingirati tega načrta.

S tem je bila odločena usoda njegovega ministertva. Dne 30. oktobra 1871. je odstopilo in začela se je zopet doba ljutega proganja Slovanov, ki je trajalo do leta 1879, ko je grof Taaffe poprijel zopet ono nit, ki je padla grofu Hohenwartu iz rok, nit pomirjenja narodov. Ali grof Hohenwart ni nehal odločilno uplivati na politično in parlamentarno življenje. Po uvedanju direktnih volitev v državni zbor v letu 1873. so ga izvolile kmečke občine okraja Kranj svojim državnim poslancem. Bil je torej naš slovenski poslanec. V državnem zboru je zbral okolo sebe vse konservativne življe in je postal voditeljem po njem imenovanega kluba.

Že tedaj je bila njegova skupina vplivna, a ko je došla doba Taaffejeva, je ustvaril Hohenwart organizacijo desnice, ki je v podlago še sedanjí večini. Kakor se moramo hvaležno spominjati poštenih prizadevanj grofa Hohenwarta za časa njegovega ministertva, tako je pozneje bil njegov vpliv usoden zlasti za nas Jugoslovane. Imeječi vedno le oziro visoke politike pred očmi ni imel zmisel za specialne narodne potrebe nas Slovencev. In seveda ni delal zanje ni on, niti ni dovolil svojemu klubu do kakega energičnega čina. Hohenwartov klub je postal polagoma le stroj, ki je dajal vladi glasove. Nikdar ne pozabimo one znamenite seje pol. društva »Edinost«, ko je dr. Laginja imenoval ta klub — limonado! Ali v vrstah Slovanov je jel pihati drug veter, isti so se naveličali večnega tlačanstva, grofu Hohenwartu so zraskli dogodki čez glavo, slednjič se je sprl še z grofom Taaffejem radi volilne reforme, katerega poslednjega je pomagal grof Hohenwart vreči, zasnovavši v zvezi s Poljaki in nemškimi liberalci najsmušenejšo dobo v ustavnem življenju avstrijskem, takozvano koalicijsko. Le-ta pa je padla ob takozvanem celjskem vprašanju in grof

Hohenwart je odigral svojo ulogo. Njegov klub je zaspal, grof Hohenwart se ni dal več voliti v državni zbor in spravili so ga v mavzolej vseh odigravših parlamentarcev in državnikov — v gospodsko zbornico.

Grof Hohenwart pa ni bil »naš« le kakor »slovenski« državni poslanec, ampak tudi po tem, da je bil kranjski veleposestnik, lastnik graščine Ravne pri Postojini.

Čast njegovemu spominu!

O dogodkih na Primorskem. »Information« se povrača zopet k poročilu župana tržaškega predsedniku italijanske komore o shodu županov v Trstu. Vsakomur je dano na svobodno voljo — pravi — da piše privatna pisma, komur hoče in da tudi vsprejema menenja in nasvete, od kogar hoče. To je le vprašanje takta. Ali to sega preko vprašanja takta, ako se dr. Dompieri, ki je zajedno deželni glavar, spozablja tako daleč, da bi hotel svojo korespondenco s predsednikom italijanske komore prijaviti deželni zboru ter s tem odličnega dostojanstvenika sosednje države klicati takorekoč kakor sodnika v notranje-politiških vprašanjih. Tako, dosedaj v Avstriji nečuvno postopanje, bi moralo imeti posledice in bi moralo postati stališče dra. Dompierija na čelu tržaške občine in deželne uprave jednostavno nevzdržljivo. Odnosaži v Primorski, v Trstu, v Gorici in v Istri, se poojstrujejo bolj in bolj in potreba za spremembe postaja nujnejša in nujnejša. Tudi na Primorskem dozoreva setev, ki se je sejala leta in leta. Grehi ère Pretisa in Rinaldinija se maščujejo in kmalu se bo treba odločiti tudi tam za — radikalno kuro.

Jednako sodi tudi spljetsko »Jedinstvo«, da sedaj bi morali Dompierija prisiliti, da odstopi in da se deželni zbor tržaški razpusti. Ali do tega da ne pride, ker v Avstriji je vedno nedostajalo odločnosti nasproti italijanskim aspiracijam. Avstrijske vlade so imele vedno ta načrt, da treba miriti irredentizem s tem, da se mu žrtvujejo Hrvatje in Slovenci. Ta načrt je ponesrečil popolnoma. Istotako so se ponesrečile vse kalkulacije z nemškim življenjem. Ob tem omahovanju in ob teh dvoumnostih se je jačil le — irredentizem. Italijani so postajali vedno močnejši in sedaj ne ve vlada, kaj bi, ker nima nobene stranke za seboj.

In vendar so dejstva tako jasna, da pameten človek ne bi mogel verovati, kar se godi tu. Hrvatje in Slovenci so domač živelj in so v večini. Oni bi bili že davno gospodarji, ako bi ne bilo tega nesrečnega zistema. A Hrvatje in Slovenci ne teže preko mej države, a Italijani hrepene po — Italiji. Ali bi ne bila torej najnaravnejša politika, ako bi vlada podpirala prve? Dosedanji zistem se opravičuje z oziri na vnaajo politiko. Toda sedaj, po pismu Zanardellija in po pogovoru kralja Humberta z urednikom »Piccola«, je jasno, da se v Italiji, ni v večini, ni v opoziciji, ni na dvoru ne ozirajo na trojno zvezo. V Italiji konspirirajo in preže na pravi trenotek, v Avstriji pa omahujejo in — žrtvujejo nas. Še jedno je jasno. Italijani nas mrze najbolj zato, ker nismo proti državi. Vsi izbruhi proti gimnaziji v Pazinu so le pretveza, da se širi irredentizem proti Avstriji. Že zbok tega bi morali na Dunaju odpreti oči. Čim bi spremenili zistem v toliko, da bi se mi oddahnili, takoj bi jel irredentizem slabiti. Vsi vzroki govore torej za spremembo zistema. Ako v Italiji nimajo obzirov, bi se morali ujunati tudi v Avstriji in ne žrtvovati več mirnih in lojalnih življev revolucijonarim življenjem.

Iz deželnega zbora štajerskega. Poročali smo že, da je nemška večina v deželni zboru štajerskem kar a limine odbila predlog slovenskih poslancev za ustanovitev meščanske šole z slovenskim učnim jezikom pri sv. Jurju na južni železnici. Vsled tega čina skrajne nestrpnosti in nedobrohotnosti do tretjine prebivalstva v deželi so slovenski poslanci ostavili dvorano. Predvčerajnjem so se zopet povrnili in namestnik deželnega glavarja, dr. Josip Sernee, je podal v njih imenu nastopno izjavo:

»Večini štajerskega deželnega zbora se je v seji dne 20. aprila t. l. zljubilo naš predlog za ustanovitev deželne meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v Št. Jurju na južni železnici odkloniti a limine. S tako prakso večine proti manjšini smo ovirani v izvrševanju svojih parlamentarnih dolžnosti, ker nam ni mogoče v tej zbornici predlogov, ki so velevažni za naše ljudstvo, niti

spraviti do posvetovanja. Kakor zastopniki slovenskega naroda na Štajerskem moramo z vso odločnostjo protestovati zoper tako postopanje, ki prezira parlamentarne, samo ob sebi umevne običaje, kakor so v navadi v drugih deželnih zborih, kaže nenavadno mero narodne nestrpnosti proti slovenskemu ljudstvu in najgloblje žalosti nas in naše volilee.

Domače vesti.

Umrl je včeraj v Ljubljani mladi, ženjalni pesnik Karol Kette. V »Slov. Narodu« čitamo, da sta dva slovenska literata že poskrbela, da se kmalu izdajo zbrane pesmi Kettejeve.

Osemdesetletnica in jubilej Ivana viteza Trnskega. Starina mej pesniki in književniki hrvatskimi, Ivan vitez Trnski, bo dne 1. maja slavil osemdesetletnico svojega rojstva in petdesetletni jubilej pesnika. Za dostojno proslavo tega dne se je sestavil v Zagrebu odbor književnikov in zastopnikov književnih in pevskih društev. Na večer dne 30. t. m. bo serenada, ki jo prirede vsa zagrebška društva. Dne 1. maja poklonijo društva jubilarju svečano adresno, ob 1. uri popol. pa bo slavnosten banket.

Občinske volitve v Ljubljani. Včeraj je volil drugi razred. Na volišče je došlo 845 volilcev. Kandidatje narodne stranke so dobili: Ivan Hribar 479, dr. Ivan Tavčar 468, Ivan Šubic 469 in dr. Požar 466 glasov. Kandidatje nasprotno slov. stranke so dobili po 183 oziroma 196 glasov. Nemški kandidatje pa po 186 oziroma 188 in 185 glasov.

Ženski podružitelj sv. Cirila in Metoda je daroval g. prof. Zamejski mesto venca na grob pokojnemu g. Patakiju 10 lir.

Na izrednem občnem zboru pevskega društva »Adrija« v Barkovljah, kateri se je vršil dne 19. t. m. je bil izvoljen sledeči odbor, kateremu bo naloga, da priredi slavnost desetletnice društvenega obstanka in razvitja nove društvene zastave: Hraber Ražem predsednikom, Josip Sulčič tajnikom, Dragotin Pertot blagajnikom, Jakob Pertot, Anton Ščuka, Josip Pertot, Anton Grbec, odborniki. — Blagohotne darove za zastavo vsprejema edino gori omenjeni odbor.

Za zastavo pevskega društva »Adrija« v Barkovljah so darovali ob priliki »koncertnega večera« dne 23. aprila gg.: dr. Janežič 9 K. 20 st. Pevsko društvo »Kolo« 4 K., V. Spinčič, državni in deželni poslanec 3 K. 60 st., Fran Dolenc, dež. posl. 3 K. 60 st., Josip Urbančič 3 K., dr. Pretner 9 K., dr. Truden 1 K. 60 st., M. prof. Mandič 1 K., Fr. Guštin 1 K., N. Markelj 1 K., N. Truden 60 st., Fr. Guštinčič 60 st., N. N. 60 st., And. Cuban 60 st., Fr. Ščuka 60 st., Gašp. Rapotec 60 st., Juri Čok 40 st., L. Stare 20 st., N. N. 20 st., gđ. Marica Čokova je nabrala isti večer pri svobodni zabavi 22 K. 24 st.

Vsem blagim gg. darovalcem srčna hvala! Enako hvalo izrekamo tudi vsem onim, ki so nam na kak si bodi način pripomogli, da je naš »koncertni večer« vspel nepričakovano sijajno.

Od bor.

Iredentisti v Gorici. »Adriatische Post« piše: Dne 9. aprila je bila v Rainerjevi vojašnici v Gorici patrijotična slavnost odkritja cesarjevega spomenika, katerega je dal postaviti industrijalec Polli v spomin na petdesetnico vladanja cesarjevega. Členi iredentistiškega društva »Lega della Gioventù Friulana«, ki je v resnici samo podružnica društva »Circolo Oberdank«, so priredili na ta dan izlet v Červinjan in Terzo, da bi le ničesar ne videli in ne slišali o tej eminentno avstrijski slavnosti. Ta izlet so priredili tudi s postranskim namenom, da bi tamošnje patrijotično prebivalstvo pridobili za svoje izdajске namene. In v Terzo se je postopalo v največji meri izdajski in žaljivo za našega vladarja! Tam so goriški člani »Circolo Oberdank« pred kipom istega veleizdajalca, ki je dne 20. decembra 1882 na dvoru tržaške vojašnice končal svoje življenje pod roko krvnika, uganjali take reči in imeli govorov, ki se odtegujejo javnosti. In duša vseh teh demonstracij in izjav je bil mož, ki je nastavljen od občine goriške, mestni živinozdravnik »dr.« Adolf Codermaz, predsednik društva »Lega della Gioventù Friulana«, alias goriške podružnice »Circolo Oberdank« in

šef zaspale podružnice znane »Eco delle Alpi Giulie«: »Sentinella del Friuli«.

Mi nimamo pridodati ničesar.

Nekoliko računov. Dohodki železnice Tržišč-Cervinjan so znašali l. 1897. gld. 32.249, stroški pa gld. 45.798. Železnica ima torej primanjkljaja gld. 13.549; ker pa je država prevzela garancijo za čisti dohodek v znesku gld. 64.050, je znašal ukupni primanjkljaj te železnice gld. 77.599, katerega je morala pokriti država. Za leto 1898. so bili dohodki proračunjeni na gld. 74.300, stroški pa na gld. 60.700, kar bi znašalo gld. 13.600 prebitka, ali prištevisi še garancijo čistega dohodka za to leto, vidimo zopet, da mora država doplačati 60.000 gld. Dohodki pa niti niso bili tako veliki, ker sicer bi se približni dohodki za leto 1899. ne bili znižali na 53.100 gld., z čemer se komaj pokrijejo izdatki. Država bo torej morala plačati maksimalno jamščino v znesku gld. 73.600, ki je predpisana v listini, s katero se je dala koncesija. S to svoto se pokrijejo obresti in plačevanje za prioritetne obligacije ter potrebsčina za 4% letno dividendo prioritetnih akcij. — Železnica Tržišč-Cervinjan je v prometu od 11. junija 1894. in še nobeno leto ni imela toliko dohodkov, da bi mogla pokriti vsaj stroške za promet; o obrestovanju investiranega kapitala niti ni govora. Ker pa je 4% obrestovanje kapitala zajamčeno od države vsled zakona od 6. aprila 1893. in z listino od 22. maja 1893., s katero se je dovolila koncesija, bodo morali torej davkoplačevalci najbrže vedno sami plačevati stroške te nepotrebne železnice, o kateri se je nekdanj toliko govorilo in pisalo, kako da se bo izplačevala. — Gospod dr. plemeniti Pajer: katera železnica, bo izplačevala bolje: ali furlanska, ali vipavska? In vendar je šlo z gradnjo furlanske železnice kakor namazano, dočim se gradnji vipavske stavijo vse možne ovire. Bog ne daj pa, da bi govorili goriški Slovenci, da se jim godi kaka krivica!!

Ženitbinska podpora. 100 gld. ženitbinske podpore iz ustanove »Marko Casurbaechi« dobi ubogo katoliško, pošteno dekle, ki se omoži tekom leta 1899. Pismene prošnje, katerim morajo biti priložena dotična pisma, je vpsolati na inspektorat tukajšnje ubožne hiše.

Od finančne oblasti smo prejeli nastopno pojasnilo: Po dosedanjih poizvedovanjih o eksploziji smotke po 2½ nvč. na hodniku tukajšnjega deželnega sodišča, je soditi, da se eksplozija ni dogodila vsled kake razstreljive substance v smotki sami, ampak da jo je pripisati kaki razstreljivi tvarini, ki se je primešala pesku v pljuvalniku, in da je eksplozija navstala tako, da je dotični redar, ki je hotel pogasiti smotko, drsal ista ob rob pljuvalnika in je goreči pepel prišel v dotiko z razstreljivo tvarino v pljuvalniku.

Sicer da preiskava, uvedena od sodne oblasti, gotovo pojasni pravi vzrok eksploziji.

Samomor. Dne 25. t. m. se je v nekem gozdiču pri Podgori ustrelil Ed. Fabris, trgovec z moko v Korminu.

Drobne vesti. 75-letna Terezija Aristoteles je umrla nagle smrti. Zvečer je še večerjala se slastjo, zjutraj pa so jo našli mrtvo v njeni postelji.

Včeraj so odveli v kaznilnico v Begnje oni dve grdi baburi, ki ste bili zapleteni v kazensko razpravo proti oni nesnagi Alojziju Morettiju, ki se je vršila ob zaprtih vratih. Istotako včeraj so odveli v kaznilnico v Petervardin vojaka Antna Bergamas, ki je v neki gostilni v ulici Crosada vrgel nekemu pomorščaku takozvano »bokalet« s tako silo v glavo, da je ranjeni umrl 8 dni potem. Bergamas je dobil 5 let ječe.

46-letni Ivan Vidach ni imel stanovanja. Šel je torej v neko skladišče za les in je tam zlezal na jedno skladišče žaganje, kjer je zaspal tako sladko, kakor da je v kaki mehki postelji. Ker pa se človek premika tudi v spanju, zgodilo se je tudi našemu Ivanu, da je zdrsnil s skladišče in je pal kake tri metre globoko. Zjutraj so ga delavei našli na tleh, ker ni mogel ustati. Čutil je hude bolečine. Odveli so ga najprej na zdravniško postajo in potem v bolnišnico.

Različne vesti.

Kitajci o naši kulturi. Kitajski podkralj Čang-Či-Tung je pred kratkim izdal čudno knjigo. V tej knjigi piše pod zaglavjem »Uči se!« o razmerju Kitajcev do zahodnih dežel. On nasvetuje svojim deželanom: »Ostani pri starem! Poprimi se novega, toda ostani pri starem, posnemaj tujec v tem, kar se ti zdi umestno, toda pred vsem stori to, kar so tvoji stariši spoznali in skusili kakor dobro; za to — ostani pri starem«. Za izobraženega Kitajca so torej tri stvari prve: dinastija, stara vera in kitajsko pleme. Ali je kje na zapadu kakšna vlada, ki bi bila kdaj pokazala toliko plemenitosti, dobrote, zvestobe in poštenja, kakor naše cesarstvo? Vere zapada so za nič. Kar je zapisano v zapovedih, je, v kolikor je pametno in dobro, izvzeto kitajski veri in uvedeno po tujih misijonarjih. Ako je res, kar pripovedujejo tujei, da se Kitaj naj razdeli, tedaj lahko vidi ljudstvo, kaj je pričakovati od tako vzgojenih tujcev. Ali bode možno tujcem s tako nizko oliko pojmiti našo sveto vero Konfucija? Nikdar! Klasična dela naših štirih filozofov bodo zametovali in zasramovali. Učenjakom bo nemogoče upati na uradniško karijero. Naši doktorji bodo morali životariti kakor pastirji, barantači, trgovsk sluge in pisarji. Davke bo moralo plačevati niže ljudstvo ter služiti v vojaki, delati v tovarnah in streči bogatinu. Tako pride. In ako bodo ljudje vrhu tega še neumni, bodo zatirani popolnoma, ubožajo popolnoma ter umrjejo konečno. Sveti veri naši bo ista osoda, ki jo ima bramanizem v Indiji — zatrejo jo«. Ako se kitajska mladina uči iz taceih knjig, tedaj ni čuda, da se tam pomori toliko misijonarjev.

Prenaredba koledarja na Ruskem. Iz Petrograda poročajo dne 23. t. m.: Komisija, ki se je v astronomičnem društvu sestavila, da poskusi koledarsko reformo, se je obrnila na vsa ministerstva s prošnjo, da izrečejo svojo sodbo. Ministerstva za komunikacije, za notranje stvari, za finance in za zunanje stvari so izjavila, da žele, da bi se kmalo izvršila ta reforma. Komisija prične svoja dela takoj po velikonočnih počitnicah in jih dogotovi začetkom junija.

Železniški most v plamenu. Vlak, ki vozi iz Varaždina v Čakovec, se je ustavil kraj mosta pri Nedeljšču. Strojvodja je bil zapazil namreč, da leseni deli mosta goré. Vidé veliko nevarnost, pretečo drugemu vlaku, ki je imel priti iz Čakoveca, je strojvodja ustavil vlak in ga potem vrnil na goreči most, da je mogel tam spustiti vodo iz tenderja in pogasiti ogenj.

Steklenic ni smeti pomivati z strupenimi svinčenimi kroglicami. Najbolje sredstvo za snaženje steklenic so in ostanejo pesek ali apnenec, jajčje luščine in dr. Mastne steklenice se najbolje očistijo

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslojpe).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od

Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

o otrobi, žaganjem, pivnim papirjem, kredo ali s peskom v soda vodi. Da se odstrani salpetrova gošča v steklenici, je najbolje rabiti stolčeno žveplo ali pa kako kislino.

Loterijske številke, izrebane dne 26. t. m.:

Praga	53	3	58	89	82
Lvov	39	17	85	22	10

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 27. Prince Leopold Bavarski je došel danes zjutraj iz Monakovega na Dunaj. Na kolodvoru ga je pričakoval Njeg. Velič. cesar.

Dunaj 27. Poročila listov o udeležitvi nemškega cesarja na odkritju spomenika nadvojvode Albrehta ne soglašajo med seboj. »Fremdenblatt« in »Neues Wiener Tagblatt« trdita, da ne pride, »Neue Freie Presse« pa trdi, da pride. Isti list trdi tudi, da bo kraljeva hiša saksonska zastopana po jednom prireju.

Dunaj 27. Njegovo Veličanstvo je vsprejelo danes nemškega vojaškega atašēja Bülowa in potem japonskega poslanika Takakira.

Dunaj 27. Neki dunajski list pravi, da se pogajanja s Trentinci nadaljujejo, toda namestnik tirolski, grof Merwoldt, da je nasprotnik vsaki koncesiji v smeri razširjenja avtonomije Trentina. V tem smislu da upliva tudi na konservativne poslance.

Dunaj 27. Govori se, da se zasnujejo trije novi bosanski polki. V letu 1901. je namerjano pomnoženje topništva in kodjice. Mornarica dobi 2 novi oklopnici in 4 križarje. Izredni kredit za mornarico za leto 1899. bo znašal nad 6 milijonov, pozneje se bo mornarica pomnoževala postopno.

Gradee 27. Na naboru v Brucku ob Muri sta dva člana naborne komisije protestovala proti vršenju nabora, ker je kontingent določen na podlagi § 14. Nabor češ da je nezakonit.

Washington 27. Oddelek za mornarico je priobčil nastopno izjavo: Kapitan Coghlan je odgovoril temu oddelku, da listi niso natančno priobčili njegovih besed. On ni namerjal nikake nepristojnosti nasproti Nemčiji, niti je ni hotel žaliti, in obzalljuje najgloblje, da so se njegove besede tako tolmačile. Coghlan dobi ukor in se vsa ta zadeva reši na primen način.

London 27. Prvi lord admiralitete Goschen je imel večeraj govor, v katerem je izjavil, da so v tem trenutku vsi grozeči oblaki zginili s političnega horizonta.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 27. Pšenica za mare gold. — do —. Pšenica za april gl. 8.71 do 8.72 Pšenica za oktober gold. 8.22 do 8.23. Rž za oktober gl. — do —. Rž za april gl. 6.67 do 6.69. Koruza za oktober. gl. — do —. Koruza za maj gl. 4.50 do 4.51. Oves za april gl. 5.74 do 5.76. Oves za oktober gl. 5.44 do 5.46. Koruza gl. — do —.

Pšenica: ponudbe in povpraševanja zmerne. Prodaja 15.000 met. st. Vreme: lepo.

Hamburg 27. Trg za kavo. Santos good average za maj 28.50 za september 29.50, za december 30.— za maj 30.75,

Havre 27. Kava Santos good average za april 50 k. frankov 34.25 za avgust 50 k. frankov 35.25

Praga 27. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Mirno. Promptno gold. 13.— do 14.02. Maj gl. —. Oktober-dec. gl. 12.75 Denar.

Dunajska borza dne 27. aprila.

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju . . .	100.80	100.85
„ „ v srebru . . .	100.30	100.40
Avstrijska renta v zlatu . . .	119.45	119.65
„ „ v kronah 4% . . .	100.50	100.40
Kreditne akeije . . .	356.75	356.50
London 10 Lsr.	120.42	120.45
20 mark	11.78	11.78
Napoleoni	9.56	9.56
100 italijanskih lir	44.45	44.45

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi najužnem kolodvoru.

Nova centralna čevljarnica

v Trstu.

Via Maleanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih konkurenčnih cenah.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudec pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v. Budimpešti, VIII Deutsegasse 8.**

Službo

v kaki trgovski ali odvetniški pisarni išče izobražen Slovenec z lepo pisavo in vsestranskimi praktičnimi izkušnjami, vešč poleg slovenskega tudi nemškemu in hrvatskemu jeziku. Dotični lahko nastopi službo takoj. Blagovoljnih ponudeb se prosi na „G. H. 56“ poste restante **Trst**, glavna pošta.

„Hotel Nazionale“

v Trstu, Via Vienna št. 4

nahaja se v bližini kolodvora južne železnice pristanišč, poštnega in brzjavne urada ter je popolnoma obnovljen. Sobe elegantne vse v I. nadstr.

Cena od 60 novč. naprej.

V pritličju nahaja se tudi „Restaurant Nazionale“ elegantno opremljen, preskrbljen vedno in ob vsakej uri s gorkimi in mrzlimi jedili. Toči se: fino pilsensko pivo in Culmbach-ovo črno pivo, najbolje dalmatinsko „Apolo di Lissa“ in istrsko vino ter razna vina v boteljkah, vse po zmernih cenah.

Lastnik je slovan-dalmatinec. Govori se slovenski in hrvatski.

Naslanjaje se na geslo: „Svoji k svojim“ priporoča se slavnemu občinstvu slovenskemu in hrvatskemu za obilen obisk

Josip Serdarović,
lastnik.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Maleanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, zimne in peresnice, ogledal in železnih blagajni, po cenah, da se ni bati konkurence.

Zanimiv oglas kolesarjem!

kolo iz tovarne

Johann Puch iz Gradca

ustanovitelja industrije za kolesa,

je najbolje kolo sveta

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente št. 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Za praznike in za sv. birmo.

Čevljarnica »pri Pepetu Kraševcu« pri cerkvi sv. Petra pod ljudsko šolo priporoča slovenskemu občinstvu svojo veliko zalogo obuvala, zlasti pa specialnosti za sv. birmo. Priporoča se za obilen obisk. Naročnikom zunaj mesta se na željo pošilja tudi po pošti in sicer brez vsacih stroškov.

Udani

Josip Stantič.

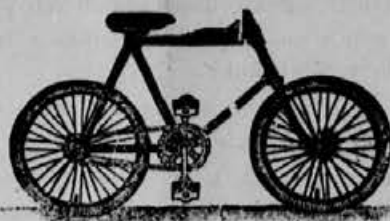
TEODOR SLABANJA

srebrar

ulica Morelli 12 v **GORICI** ulica Morelli 12

priporoča prečistiti dnhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje **cerkvene posode** in **orodja**. Staro blago popravi, pozlati in posrebi v ognju po najnižji ceni. Da si pa zamorejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgoraj omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalce sam lahko določi.

Posilja vsako blago poštnine prosto!

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi eleganca, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupeca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od	67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.